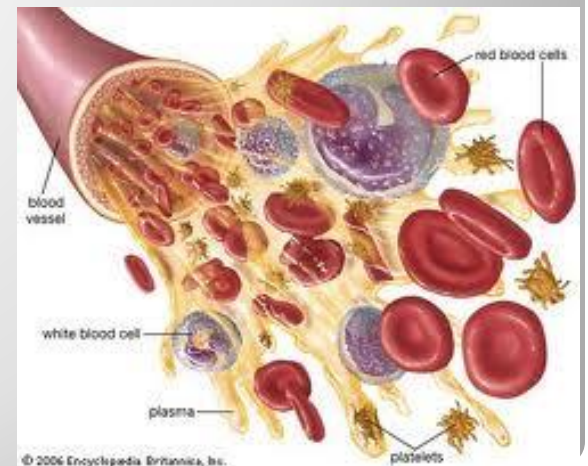

dnes

Hematologie 5

1/ Autologní transfuze (autotransfuze)

2/ Transplantace kostní dřeně

Obsahové zaměření přednášek:

1. Obsah oboru klinické hematologie
2. Základní a speciální vyšetřovací metody v hematologii
3. Předtransfuzní vyšetření. Krevní transfuze, indikace pro podání transfuze. Dárcovství krve. Problematika dárcovství krve.
4. Posttransfuzní reakce a komplikace - hemolytická transfuzní reakce, pyretická reakce, alergická reakce, infekční agens, viry, bakterie, další možná rizika
- 5. Autologní transfuze (autotransfuze)** - indikace k autotransfuzi, druhy autotransfuzi, kontraindikace autotransfuze

Autologní transfuze

vs

standardní transfuzní přípravky

Transfuzní přípravky

EBR (erytrocyty bez buffy coatu resuspendované)

ERD (erytrocyty resuspendované de leukotizované)

TB (trombocyty z buffy coatu)

TA (trombocyty z aferézy)

TAD (trombocyty z aferézy de leukotizované)

PA (plazma z aferézy)

P (plazma z plné krve)

Plazma po rychlém zmrazení (= jsou zachovány koagulační faktory) je uložena do 6-měsíční karantény.

Další úpravy transfúzních přípravků

Deleukotizace – a/ na transfúzním oddělení (TO)

b/ u lůžka – leukofiltr prevence
přenosu virů (CMV)

(= snížení leuko z $1,2 \cdot 10^9$ na $1,0 \cdot 10^6$ /TU)

Promytí - odstranění zbytků (bílkovin) plazmy (např.
nemocný s defektem IgA)

Ozáření - inaktivace T lymfocytů (prevence GVHD*)

* GVHD: reakce štěpu proti hostiteli

ERD - Erythrocyty bez buffy coatu resuspendované deleukotizované

- **ERD - deleukotizace:**

  - = odstranění leukocytů

    - při výrobě

    - před vydáním z transfuzního odd.

    - nebo u lůžka přes jednoúčelový filtr

- **množství leukocytů významně sníženo ($< 1 \times 10^6$)**

- Htk = 0,55 až 0,65.

- je alternativou **CMV negat** erytrocytárního přípravku

- je vhodný:

  - při pozitivitě **protilátek proti leukocytům**

  - u **polytransfundovaných** pac. (hematoonkol, malé děti).

Filtr leukocytů

Dr. Ruben Carbonell examines the blood transfusion filter he helped develop. It will be manufactured under the trade name P-Capt® Filter by MacoPharma

EP - Erythrocyty promyté

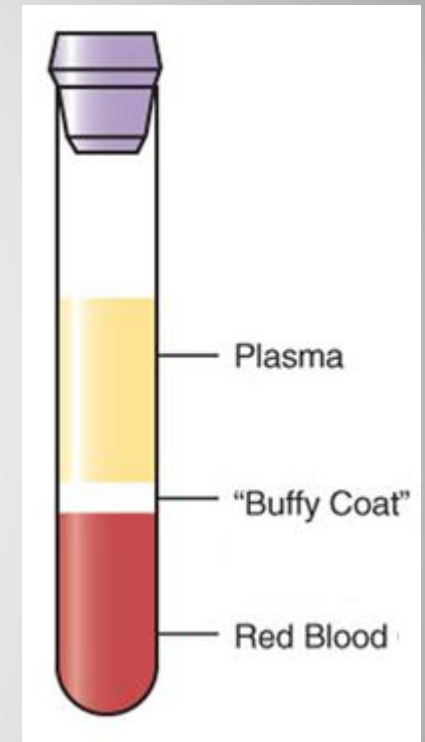
Získává se z plné krve:

1/ **odstředěním a odstraněním plazmy**

2/ s následným

promytím erytrocytů izotonickým fyziologickým roztokem.

Ze suspenze erytrocytů je tak **odstraněna většina plazmy a buffy-coatu** (= trombocyty a leukocyty).

Doba **uchovávání** po promytí je maximálně **24 hodiny**

EP - Erytrocyty promyté

- Indikace:

- u těžkých **reakcí po transfuzích**
- u **hemolytických anemií** s aktivací komplementu (např. PNH)
- pacienti s prokázanými **protilátkami** proti plazmatickým proteinům (- např. u deficitu IgA)

Erythrocyty ozářené

Ozářením erymasy dochází k eliminaci T-lymfocytů

Speciální indikace:

- pacienti před a po TKD*
- hereditární syndromy imunodeficience
- intrauterinní transfuze
- hematatoonkologická onemocnění
- onkologičtí pacienti na chemoterapii a radioterapii
- polytransfundovaný pacient

* TKD-transplantace kostí dřeně

Ozařování krevních přípravků

Erytrocyty ozářené

**...ozářený, deleukotizovaný a resuspendovaný erykoncentrát bez buffy coatu představuje nejbezpečnější variantu transfuze erytrocytů...
pro malé děti.**

nedonošenci a novorozenci + děti do 6 let

Erytrocyty ozářené

nevýhody ozáření:

- negativní ovlivnění stability membrány erytrocytů (zvýšená hodnota **kalia** a **Hb** při skladování)
- ozařovat lze přípravky s erytrocyty do 14 dnů po odběru
- ozáření je doporučeno těsně před aplikací
- skladování je možné pouze do 24 hodin.

Erytrocyty kryokonzervované

- erytrocyty zmražené při teplotě - 80° C
- neobsahují bílkovinu, granulocyty a trombocyty
- Indikace:
  - vzácné typy krve
  - jako alternativa CMV negativní erytrocytárního přípravku

Beztransfuzní perioperační medicína

- cílem je snížit spotřebu homologní krve
- omezit rizika plynoucí z její aplikace
  - a/ předoperační autologní odběr (PAO)
  - b/ perioperační sběr krve (PSK)
  - c/ akutní normovolemická hemodiluce (ANH)
- užití **erythropoetinu** ke korekci předoperační anemie,
- užití neuroaxiálních blokády k anestezii
- rekuperace
- řízená hypotenze

Autologní transfuze

Autotransfuze – z historie

1886 první podání autotransfuze

1921 poprvé použita skladovaná autologní krev.

Ve světě autotransfuze zaznamenala velký rozvoj v 70. a 80. letech.

U nás se první autotransfuze začaly provádět také v 70. letech a hlavního rozmachu dosáhly až v 90. letech 20. století.

Autologní transfuze

„ **sám sobě**“ = autotransfuze = transfuzní přípravky pochází z příjemcovy krve

typy autologní transfuze

- **předoperační** – věk min. 12 let; hemoglobin 110; hematokrit 0,33
- **akutní předoperační** – 500 ml krve přímo na sále
- **pooperační** – odběr krve z drénů

Autologní transfuze – výhody, nevýhody

výhody

- zamezení přenosu chorob,
- prevence poTSF komplikací a reakcí,
- snížení nákladů

kontraindikace autotransfuze

- bakteriální infekce
- gravidita
- malignita
- srdeční insuficience
- epilepsie
- celkově špatný zdravotní stav

Indikace autotransfuze

V běžné praxi jsou autologní odběry prováděny :

- u krve vzácného genotypu
- u vybraných chirurgických operací (srdeční, ortopedie...)
- pro přítomnost erytrocytárních protilátek
- po předchozí potransfuzní reakci
- u kongenitální izolované IgA deficiencie
- při odmítnutí cizí krve z různých důvodů

Autologní odběr krve

- odběr stejný jako běžný dárcovský odběr
- uchováván za stejných podmínek jako ostatní TP.
- dle zákona 2008 se na dárce autologní krve nevztahují všeobecně platná kritéria dárců krve, ale...

podmínky, které dárce před vlastním odběrem musí splňovat:

hodnota Hb před odběrem ≥ 120 g/l.

pokud pouze jeden odběr, pak stačí Hb ≥ 110 g/l.

V průběhu intervalu plánovaných odběrů doplňovat:

Fe, vitamín B 12.

Autotranfuze

- transfuze plné krve nebo jednotlivých krevních složek, které pocházejí z **vlastního krevního oběhu příjemce**.
- Předoperační autologní odběry jsou prováděny **v zařízeních transfuzní služby**, která disponují rozhodnutím o povolení k výrobě léčiv vydaných SÚKL.

Autotranfuze- předoperační autologní odběr (PAO)

indikace: předoperačního autologního odběru (PAO):1

- u **plánovaných operačních výkonů** s předpokládanou **velkou krevní ztrátou** zejména u:
  - operace srdce vč. operací chlopenních vad,
aortokoronárního bypassu
  - operace velkých cév, cévních malformací
  - resekce jater
  - ortopedické operace (výměny kloubů)
  - velké břišní výkony u onkologických pacientů

Autotranfuze- předoperační autologní odběr (PAO)

indikace: předoperačního autologního odběru (PAO): 2

- opakované těžké **potransfuzní reakce** v anamnéze
- odmítají cizí krev z náboženských či jiných důvodů
- výskyt antierytrocytárních protilátek proti antigenům erytrocytů s vysokou frekvencí výskytu
- výskytem anti-IgA protilátek

Autotranfuze- předoperační autologní odběr (PAO)

Autotransfuzi (PAO) nemůžeme odebrat pacientům:

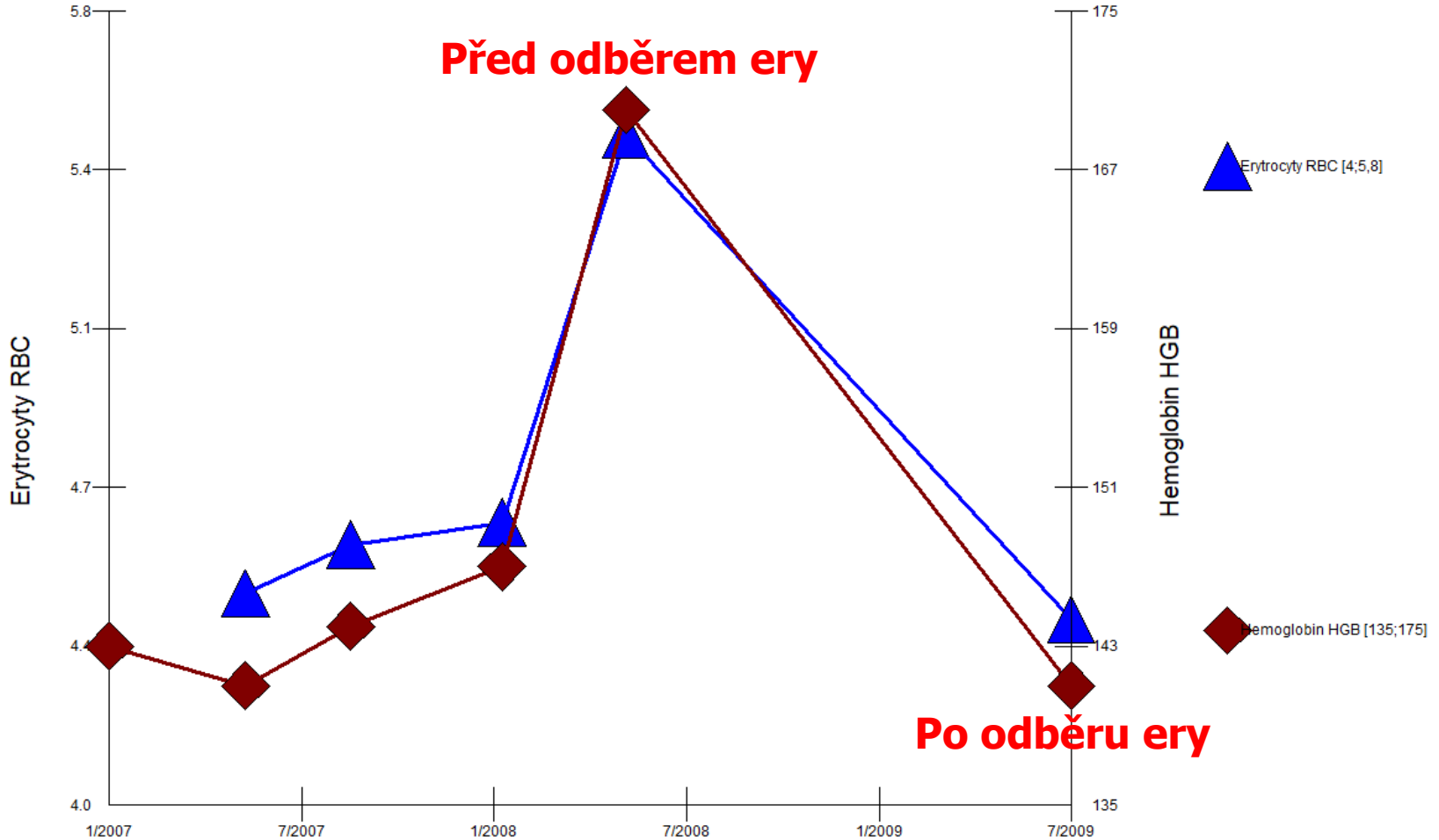
- s akutní infekcí
- pozitivními na HIV, hepatitidu B a C a syfilis
- pacientům s akutním infarktem myokardu
- s nestabilní anginou pectoris
- významným zúžením levé koronární tepny
- s těsnou aortální stenózou
- cyanotickou srdeční vadou
- neléčenou arteriální hypertenzí

Autotranfuze- předoperační autologní odběr (PAO)

- **PAO** - odběr 3 TU autologní krve (maximum)
- minimálně 4 týdny před výkonem
- odběry s odstupem 5 – 7 dnů
- **Expirační doba**
  - Autologních erytrocytů v náhradním roztoku je 42 dní
  - autologní čerstvě zmražené plazmy je minimálně 1 rok

Mobilizace erythropoetinem před autotransfuzí

10 ¹² /l	4,00..5,80	Erytrocyty RBC	4,42	5,52	4,64	4,59	4,48	4,54
g/l	135..175	Hemoglobin HGB	141	170	147	144	141	143
1	0,400..0,500	Hematokrit HCT	0,404	0,509	0,417	0,414	0,418	0,406

Autotransfuze –

perioperační sběr krve - PSK

- systém centrifugace a promývání buněk z krve odsáté z operačního pole
- **retransfundovaná krev**
  - suspenze promytých erytrocytů ve F 1/1
  - Htk 0,45-0,65
  - pH suspenze alkalická
  - hodnota K^+ je fyziol.

Autotransfuze – perioperační sběr krve - PSK

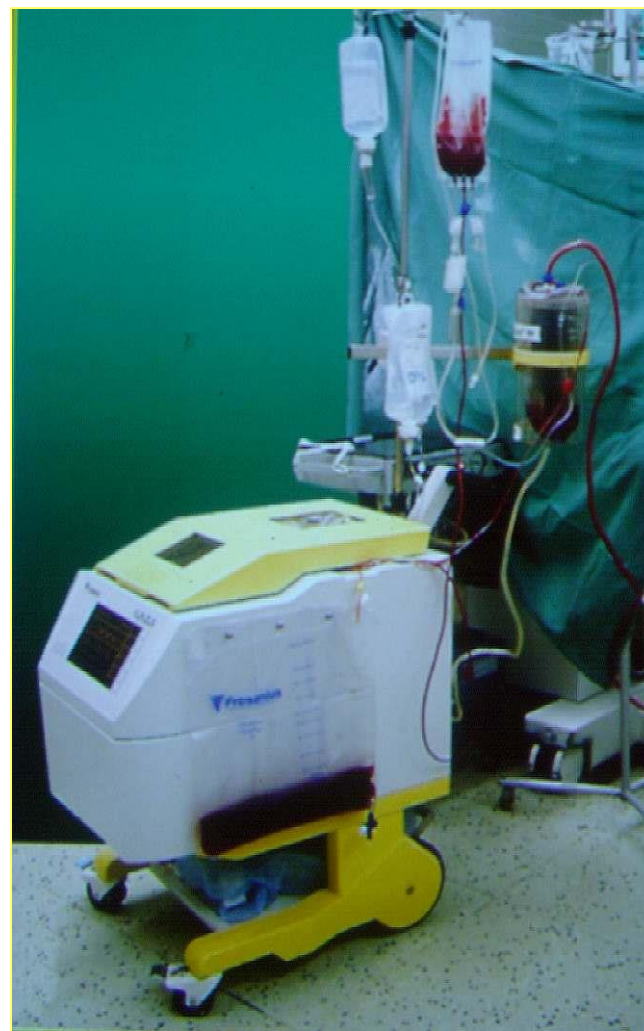
- **Indikace**

- krevní ztráty nad 1000ml
  - srdeční a cévní chirurgie, ortopedie, traumatologie, chirurgie jater, transplantační chirurgie

- **kontraindikace**

- operace nádorů
- sepse
- operace v infikovaných oblastech

Autotransfuze – perioperační sběr krve - PSK

Perioperační autotranfuze -

- Akutní normovolemická hemodiluce (ANH)

- **odběr plné krve** krátce před chirurgickým výkonem
- **nahrazení odebraného objemu** koloidními či krystaloidními roztoky
- indikována **při předpokládané ztrátě nad 20 %** celkového objemu krve (**tj. 1000 až 1500 ml**) během operačního zákroku.

Perioperační autotranfuze -

- Akutní normovolemická hemodiluce (ANH)

- **Podstata:**

při postupném snižování Htk za normovolemie dodávka O₂ do tkání nejprve mírně stoupá, dosahuje vrcholu při asi 30 % Htk a zůstává ve fyziologických mezích do 20 % Htk

- **Protože:**

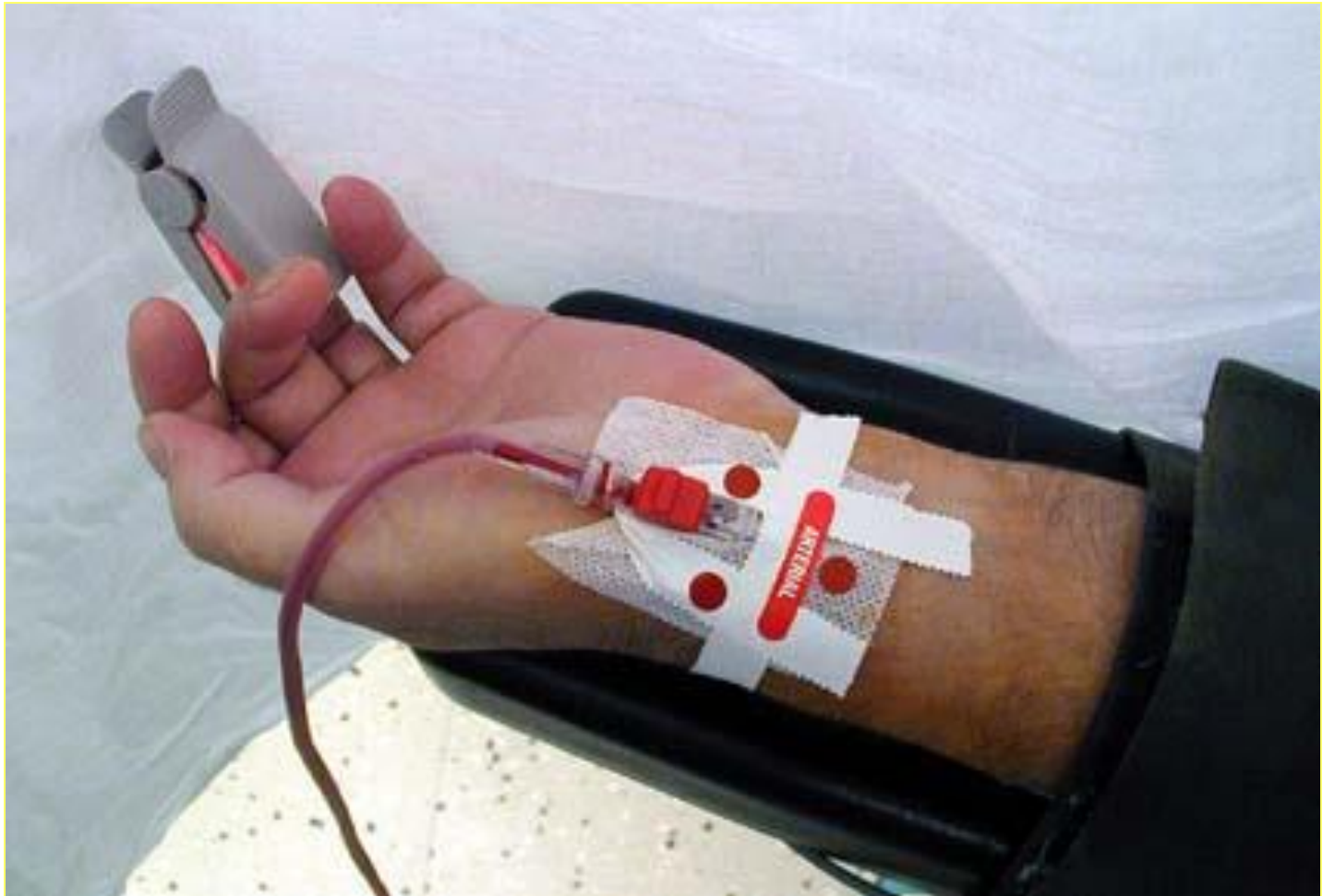
klesá viskozita krve, dochází k vazodilataci, koronardilataci a vzestupu srdečního výdeje = za předpokladu udržení normovolemie je zachována dostatečná dodávka O₂ do tkání.

Perioperační autotranfuze -

- Akutní normovolemická hemodiluce (ANH)

- snížení ztráty krve při chir. krvácení během výkonu
- omezuje nutnost aplikace alogenní krve
- omezuje rizika plynoucích z její aplikace
- jednoduchá
- minimální finanční náklady (asi 150 Kč/ 1vak)
- komfort pro pacienta
- výhody oproti autotransfuzi
  - nižší riziko: administrativní chyby
  - bakteriální kontaminace
  - hemolýzy při skladování

ORTHO P.A.S.

Ortopedický pooperační autotransfuzní systém

při operacích s předpokládanou větší krevní ztrátou

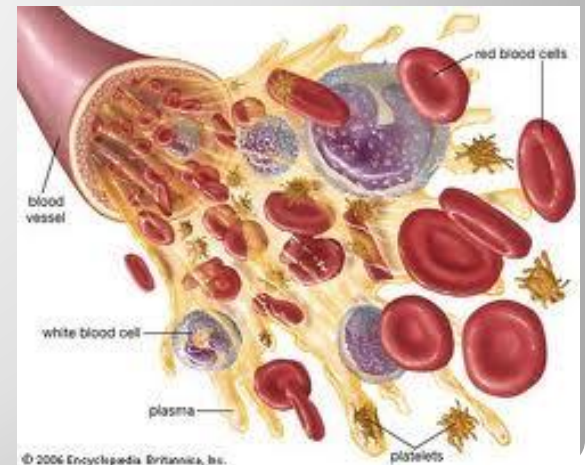
- **totální náhrada kolene nebo kyčle**

- sestává ze sběru krve z drenáže operační rány
- její transfuze po přefiltrování
- technika navrácení krve, která by byla za obvyklých okolností ztracena únikem do drénu
- odsátá krev je přirozenou cestou defibrinována stykem se systémem před tím, než opustí drény = není tedy nutné podání antikoagulační látky, což umožňuje zpětnou transfuzi plné krve bez antikoagulancia

Transplantace kostní dřeně

1/ **alogenní** – jiný dárce krvevorných buněk

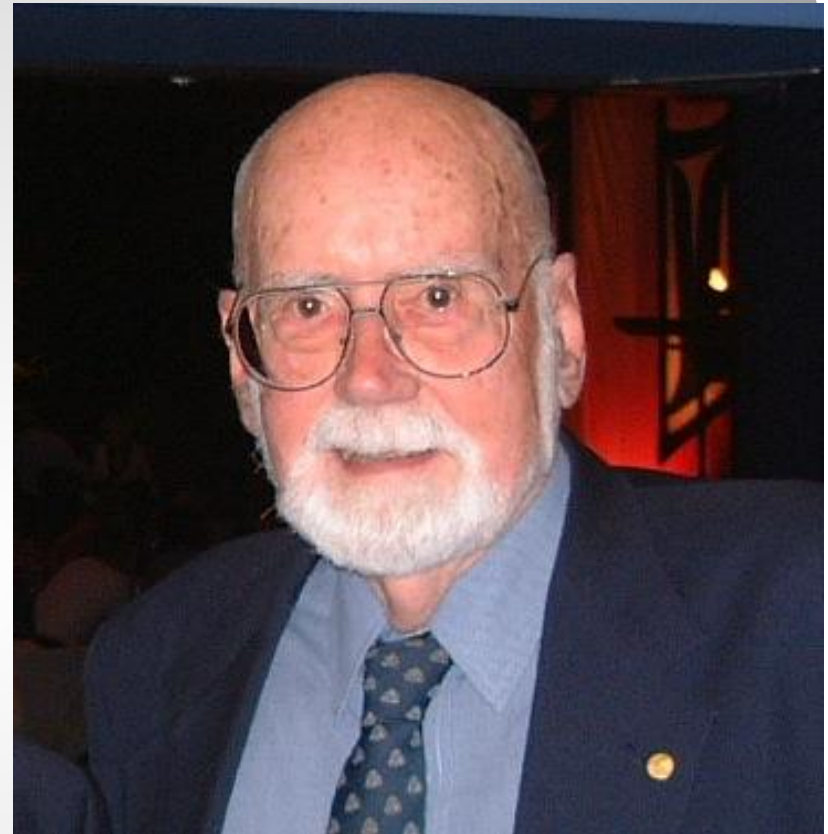
2/ **autologní** – vlastní dárce krvevorných buněk

Edward Donnall Thomas

(15. 3. 1920 – 20. 10. 2012)

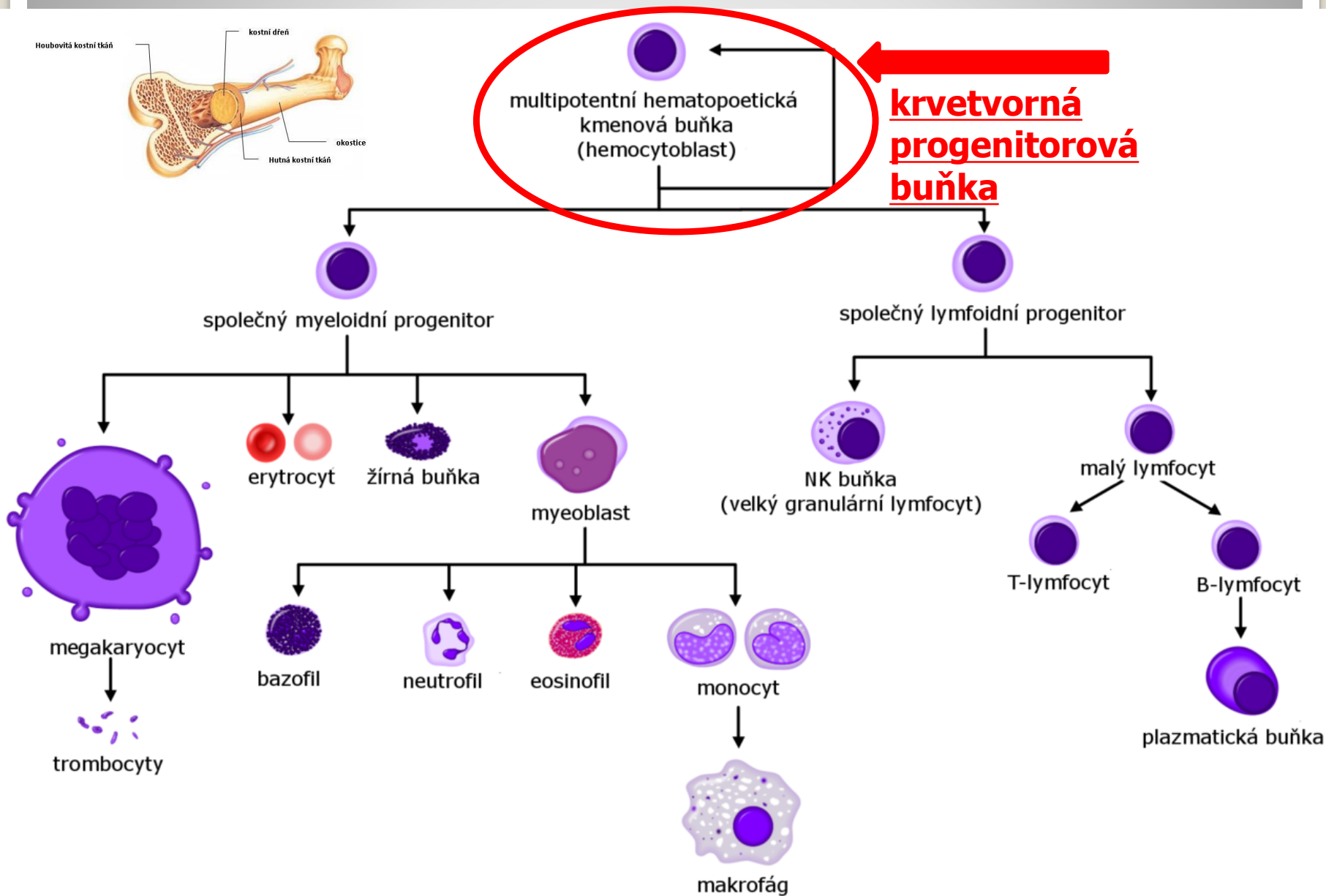
- profesor na Washingtonské univerzitě
- **Nobelova cena za fyziologii a lékařství 1990**

- se svou ženou a spolupracovnicí Dottie Thomasovou vyvinuli metodu transplantace kostní dřeně, jíž lze léčit leukémii

Transplantace kostní dřeně (BMT, HCT, PBPC, TKD) **(transplantace krvetvorných buněk, periferních kmenových buněk)**

- Transplantace – transfuze koncentrátu **krvetvorných progenitorových buněk** (= štěp) pacientovi po předtransplantačním přípravném režimu (= conditioning). Vede k obnově krvetvorby a imunitního systému dárcovského typu.

Vznik a vývoj krvinek v kostí dření

Transplantace kostní dřeně (BMT, HCT, PBPC, TKD) (transplantace krvetvorných buněk, periferních kmenových buněk)

- Základní podmínka úspěchu – HLA* shoda
- (není nutná shoda v AB0) HLA I. a II.třída
(serologie, PCR) (A-0101,1101 B-0801,3503 C-0701,1203
DRB1-0301,1101, DQB1-0201,0501)- krátké
rameno 6 chromozomu.

*HLA: hlavní histokompatibilní antigen

Cíle transplantací

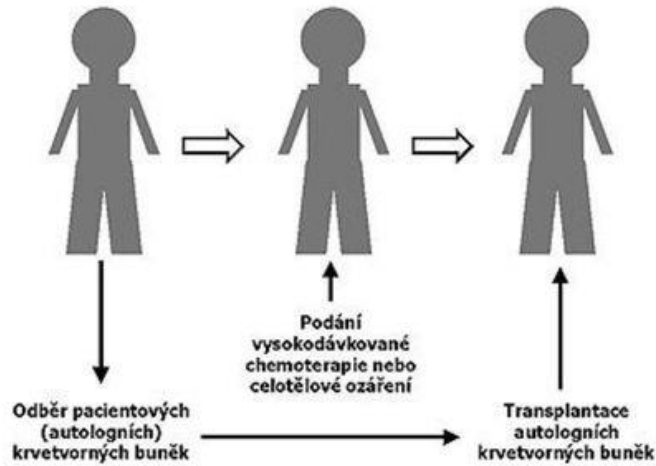
- obnova krvetvorby po myeloablativní léčbě (leukémie)
- navození GVL* efektu (nemyeloablativní HCT)
- náhrada chybějící nebo defektní krvetvorby (aplastická anemie, SAA, FA, PNH, srpkovitá anemie, thalasemie ...)
- náhrada defektního imunitního systému (SCID, WAS) (autoimunní – RS, PAP, sclerodermie, ...)
- náhrada chybějících enzymů (mukopolysacharidosy, ALD.....).

* GVL: reakce štěpu proti leukemii

Transplantace

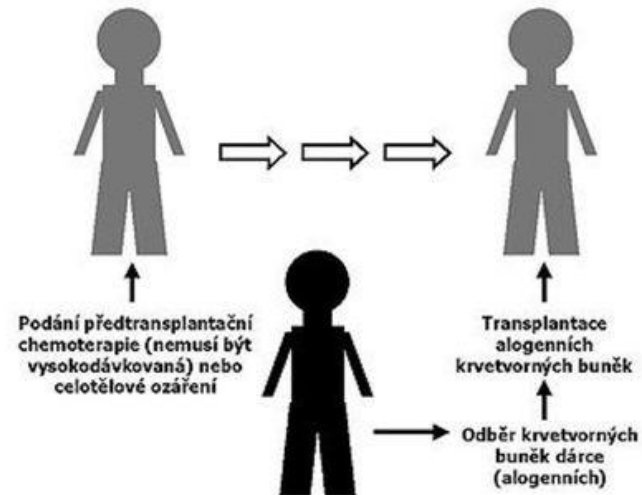
Autologní štěp od pacienta

Imunosupresiva nejsou nutná

Alogenní štěp od dárce

Nutná imunosupresiva
Reakce štěpu proti hostiteli

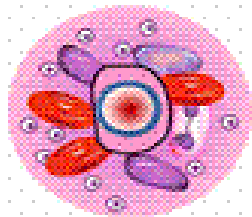

Autologní transplantace

The Autologous Transplant Process

1. Collection

Stem cells are collected from the patient's bone marrow or blood.

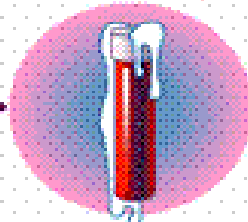
2. Processing

Blood or bone marrow is processed in the laboratory to purify and concentrate the stem cells.

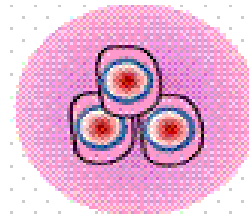
3. Cryopreservation

Blood or bone marrow is frozen to preserve it.

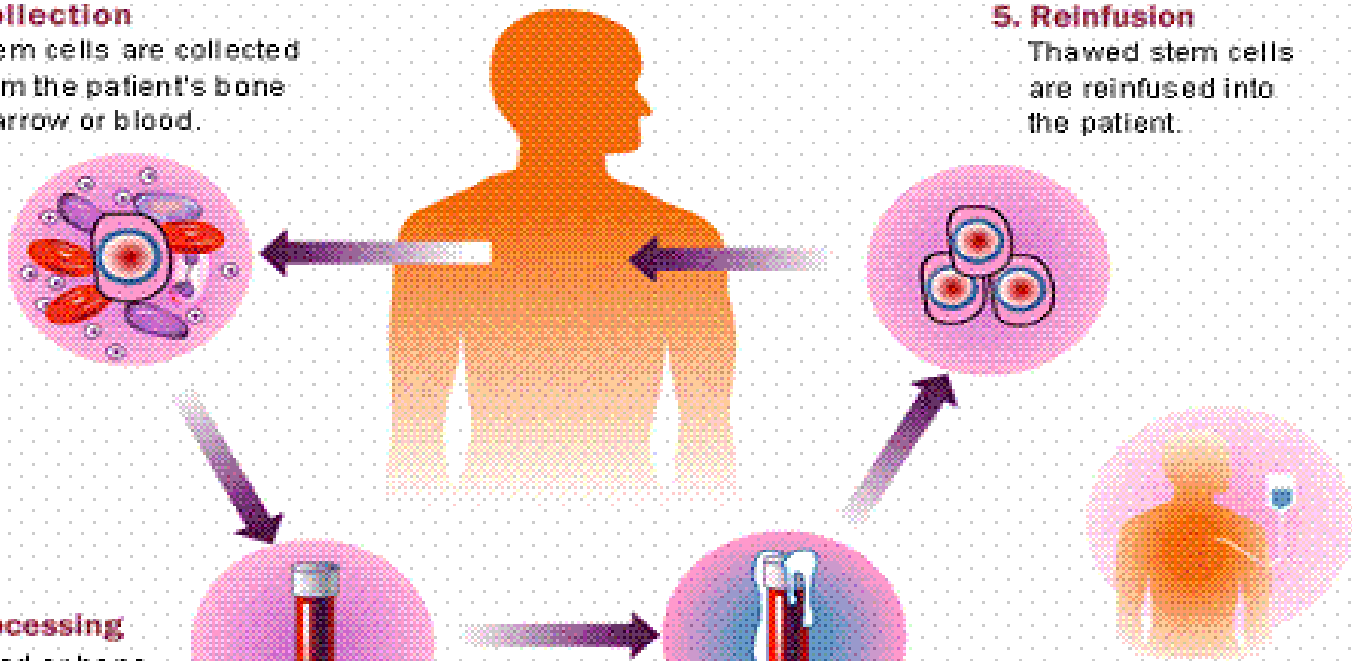
5. Reinfusion

Thawed stem cells are reinfused into the patient.

4. Chemotherapy

High dose chemotherapy and/or radiation therapy is given to the patient.

Odběr kostní dřeně – „chirurgicky“ se již neprovádí

Odběr kostní dřeně – „chirurgicky“ se již neprovádí

Odběr periferních kmenových buněk na separátoru

Autologní transplantace

Skladování PBPC v tekutém dusíku při -196°C

Alogenní transplantace

- Výhody

- nižší riziko relapsu
- je vyjádřen GVL *
- zdravý štěp
- u některých Dg. jedině možný typ BMT

- Nevýhody

- riziko GVHD **
- nutnost imunosuprese
- vyšší morbidita
- vyšší mortalita
- nižší věk pro BMT
(55 -60 pro myeloablativní,
60-65 pro nemyeloablativní)

* GVL: reakce štěpu proti leukemii

** GVHD: reakce štěpu proti hostiteli

Štěp

- kostní dřeň ($3-4 \times 10^8$ jaderných buněk / kg)
= (10 -15ml dřeňové krve/kg hmotnosti příjemce)
- periferní krev (PBPC) $4-5 \times 10^6$ CD 34+/kg
(odběr na separátoru po mobilizaci)
- pupečnicková krev (2×10^7 jaderných buněk/kg)
 10^5 CD 34+/ kg

Všechny štěpy se transplantují infuzí do velké žíly

U autologních transplantací se podává kryokonzervovaný štěp s obsahem DMSO

Přípravný režim protinádorovými cytostatiky = conditioning

- U autologních BMT

- protinádorový efekt
(u nádorů)
- Imunoablační efekt
(u autoimunních nemocí)

- U alogenních BMT

- myeloablativní
(imunosupresivní
+ protinádorový efekt)
(CyTBI, BuCy)
- nemyeloablativní
(imunosupresivní efekt)
BuFlu, FluTBI

Indikace k transplantacím

- Nádorové Dg.

- AML
- ALL
- CML
- CLL
- NHL
- HD
- MDS/MPS
- MM
- solidní nádory

- Nenádorové Dg.

- SAA
- autoimunní nemoci
- poruchy metabolismu
- poruchy imunity
- poruchy krevetvorby

Časné komplikace po transplantaci

Toxické

- nausea, zvracení
- VOD
- mukositida
- nekrosa myokardu
- pneumonitida
- cystitida

Infekční

- bakteriální
- houbové
- virové (HSV, CMV, RS, influenza, adeno, ebv)

Imunologické

- nepřijetí štěpu
- hemolýza
- TTP-like
- GVHD (akutní, chron.)

Pozdni komplikace po BMT

- Sterilita, hypofunkce žláz s vnitřní sekrecí
- aseptická nekróza hlavice kostní kyčelní (rtg nález může být němý, nutné CT. Náhrada kyčelního kloubu)
- katarakta (zejména po TBI či busulfanu)-náhrada čočky.
- alopecie, zejména při chronické GVHD
- renální insuficience (toxicita léků-CSA)
- Arteriální hypertenze (poléková- CSA)
- Ztráta postvakcinační imunity- nutná revakcinace.

Vak zamražených
krvetočných buniek

V České republice ročně onemocní přibližně 100 pacientů některým typem leukémie a 1 000 pacientů různými poruchami krvetvorby, které je možné léčit transplantací kostní dřeně.

Z historie:

Stříkačka pro přímou krevní transfuzi z druhé světové války

Přímá transfuze

